

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2024-06-17

Diarienummer:
KSN-2024-01174

Handläggare:
Lena Grapp

Yttrande över remiss gällande allmänna vattentjänster i Källbro och Lilla Djurgården

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** avge yttrande till Länsstyrelsen i Uppsala län i enlighet med ärendets bilaga 1.

Ärendet

Länsstyrelsen i Uppsala län har mottagit en begäran om att pröva Uppsala kommuns skyldighet att enligt lagen om allmänna vattentjänster tillhandahålla vatten- och spillvattentjänster i Källbro samt Lilla Djurgården. Länsstyrelsen har begärt yttrande från Uppsala kommun över vilket ansvar kommunen anser sig ha för området enligt 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV).

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret och Uppsala Vatten och Avfall AB.

Föredragning

Kommunen har ansvar för att ordna vatten- och avloppsförsörjning i det fall det behöver lösas i ett större sammanhang för att skydda människors hälsa eller miljön enligt LAV §6. Länsstyrelsen utövar tillsynen över att kommunen tar sitt ansvar och får förelägga kommunen att fullgöra skyldigheten. Ett sådant föreläggande får förenas med vite (LAV §51).

Länsstyrelsen har fått en begäran från miljöförvaltningen i Uppsala kommun om att pröva kommunens skyldighet att tillgodose behovet av allmänna dricks- och spillvattentjänster för fastigheterna Lilla Djurgården 1:1 och Fyrislund 2:2 (Källbro). För

att kunna ta ställning i ärendet har Länsstyrelsen begärt en redogörelse över vilket ansvar kommunen anser sig ha för området enligt LAV§6.

Uppsala kommun har genom Uppsala Vatten och den kommunövergripande VA-planegruppen gjort en bedömning av behovet av allmänt VA för fastigheterna. Slutsatsen av utredningen är att ingen av fastigheterna har ett behov av allmänt VA.

Ekonomiska konsekvenser

Att avge yttrandet har inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 17 juni 2024
- Bilaga 1, yttrande till Länsstyrelsen Uppsala län
- Bilaga 2, begäran om yttrande

Kommunledningskontoret

Ingela Hagström
Tillförordnad stadsdirektör

Ola Hägglund
Ekonomidirektör och
biträdande stadsdirektör

Kommunstyrelsen
YttrandeHandläggare:
Lena Grapp, Maria BroströmLänsstyrelsen Uppsala län
marie.hogvall@lansstyrelsen.se
Ert dnr: 2362-2024

Yttrande över remiss gällande allmänna vattentjänster i Källbro och Lilla Djurgården

En begäran har inkommit till Länsstyrelsen om att Länsstyrelsen ska pröva Uppsala kommuns skyldigheter att tillgodose behovet av allmänna dricks- och spillvattentjänster enligt Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) för fastigheterna Lilla Djurgården 1:1 och Fyrislund 2:2 (Källbro). Länsstyrelsen har i sin tur begärt en redogörelse från Uppsala kommun över inkomna handlingar. Kommunens redogörelse ska vara Länsstyrelsen tillhanda senast den 20:e september 2024.

Uppsala kommun har genom sin kommunövergripande VA-planegrupp, med representanter från Uppsala Vatten och Avfall (UVAB), miljöförvaltningen, plan- och bygglovsavdelningen samt avdelningen strategisk planering utrett behovet av allmänt vatten och spillvatten för fastigheterna. Utredning med slutsatser redovisas i bilaga 1.

2024 tog kommunen fram en vattentjänstplan med tillhörande VA-utbyggnadsplan. I den har behovet av allmänt VA kartlagts för hela kommunen, både kopplat till exploatering och befintliga bebyggelseområden. Uppsala Vatten har baserat på vattentjänstplanens bedömningsgrunder tagit fram en process för detaljerade behovsbedömningar, som görs inför beslut om verksamhetsområde för alla nya områden och när förfrågan kommer från fastighetsägare, via bygglov mm. Behovsbedömningarna i bilaga 1 är gjorda utifrån denna process.

Uppsala kommun konstaterar att Fyrislund 1:1 och Lilla Djurgården 1:1 enligt förarbeten och rättspraxis inte utgör ett sådant större sammanhang som krävs för att en kommunal skyldighet att besluta om verksamhetsområde enligt 6 § vattentjänstlagen ska föreligga.

Kommunstyrelsen

Erik Pelling
OrdförandeJohn Hammar
Sekreterare

Bilaga 1 till ” Yttrande över remiss gällande allmänna vattentjänster i Källbro och Lilla Djurgården”Handläggare
Maria BroströmDatum
2024-06-26Diarienummer
UVA-2024-00512
KSN-2024-01174

Rapport behovsbedömning

Del av Lilla Djurgården 1:1 med flera

Dokumenthistorik

Version	Datum	Ändrad av	Utförda förändringar
0.1	2024-04-26	Maria Broström	Upprättad
0.2	2024-05-20	Maria Broström	Reviderad efter granskning av VA-planerguppen (Anneli Sundin – plan, Elin Radloff - bygglov, Cecilia Remén – miljöförvaltningen) Reviderad efter granskning Strategisk planering (Johanna Andersson) och Uppsala Vatten avdelning VA-nät (Per Algotsson och Andreas Jansson)
0.3	2024-06-20	Maria Broström	Reviderad efter granskning Uppsala Vatten (Lisa Fernius, Jenny Sävenhed och Anna Sundén)

Bakgrund

En behovsbedömning är grundläggande för beslut om en fastighet eller verksamhet ska ingå i VA-verksamhetsområdet eller inte. Bedömningen ligger som underlag för att avgöra om VA-huvudmannen har en skyldighet enligt lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV), §6 att inrätta verksamhetsområde för allmänna vattentjänster.

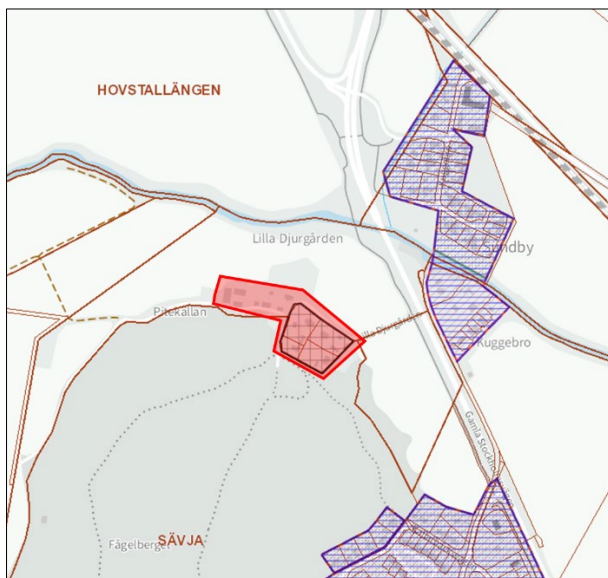
Avgränsning

Länsstyrelsen i Uppsala har begärt att Uppsala kommun yttrar sig gällande behovet av vatten och spillvatten för lilla Djurgården 1:1>1. Utredningen begränsas därför till de vattentjänsterna.

Området avgränsas till den bebyggelsegrupp där avståndet mellan bostadshus är mindre än 100 meter samt ca 200 meter mellan bostadshus i utkanten (randen) av området.

Denna behovsbedömning inkluderar därför följande fastigheter, se även Figur 1:

- Lilla Djurgården 1:1>1 (del av)
- Lilla Djurgården 1:4>1
- Lilla Djurgården 1:5>1
- Lilla Djurgården 1:6>1
- Lilla Djurgården 1:7>1

Figur 1. Karta över närområdet kring den del av Lilla Djurgården 1:1, övriga fastigheter i det intilliggande försörjningsområdet (svartrutigt) som är inkluderade i behovsbedömningen och närmast liggande VA-verksamhetsområde (rött/blått streckat).

Förutsättningar

Fastigheterna ligger inte inom VA-verksamhetsområdet för någon vattentjänst och är inte kategoriserade i kommunens *VA-utbyggnadsplan* (del av *Vattentjänstplan 2024*¹). För fastigheter som inte är kategoriserade gäller enligt *plan för enskild vatten- och avloppsförsörjning i Uppsala kommun*² att "fastighetsägaren har ansvaret för att det vid denna bebyggelse finns tillgång till tjänligt dricksvatten i tillräcklig mängd och en godkänd hantering av spillvatten."

Lilla Djurgården 1:1>1 har enskild dricksvattenförsörjning via en brunn. Fastigheten har ingen vattentoilet och ingen avloppsanläggning.³ Övriga fastigheter ingår i försörjningsområde⁴ för både dricks- och spillvatten.

I SGU:s brunnregister finns följande information om brunnen på Lilla Djurgården 1:1>1:

- Vattenmängd: 5 000 liter/timme
- Totaldjup: 30 meter
- Användning: Större lantbruks vattentäkt

Enligt skrivelse från Uppsala miljöförvaltning innehåller vattnet i brunnen 1200ng/l PFAS-4. Riktvärde för halten av PFAS-4 för dricksvatten är idag på 4 ng/l.

Bostäderna i Lilla Djurgården ligger som närmast 170 meter från en fastighet i befintligt verksamhetsområdet. Försörjningsområdet är anslutet till befintligt ledningsnät via privata ledningar. Det är som kortast 100 meter mellan en bostad i området och allmänt VA-ledningsnät.

Lilla Djurgården är planmässigt avskilda från bebyggelsen i närmast belägna VA-verksamhetsområde med en större väg, Gamla Stockholmsvägen. Runt hela området ligger naturreservat Årike-Fyris.

Fastigheterna omfattas av områdesbestämmelser i syfte att säkerställa de kulturhistoriska värdena i området. I områdesbestämmelserna anger att området karaktäriseras av en liten bybildning på en stenig backe med omgivande äldre åkermark. Byggnaderna är småskaliga och med en lantlig karaktär.⁵

Fastigheterna ligger helt inom den yttre zonen i vattenskyddsområdet för Uppsala- och Vattholmaåsarna, se Figur 2. Lilla Djurgården 1:1>1 ligger delvis inom strandskyddat område och område som har landskapsbildsskydd. I närområdet finns även Natura 2000-område.

¹ [Vattentjänstplan 2024 inkl bilgor 231211.pdf \(uppsalavatten.se\)](#)

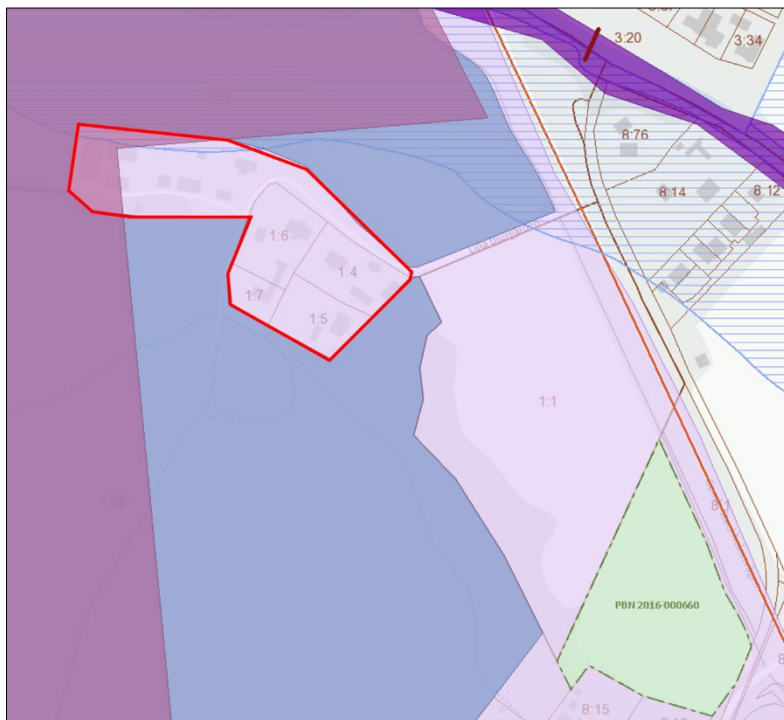
² [Plan för enskild vatten- och avloppsförsörjning 2020-10-21.pdf \(uppsalavatten.se\)](#)

³ Enligt mailkonversation med fastighetsägare

⁴ Försörjningsområde är ett område som inte bedöms ha behov av allmänt VA enligt LAVS6 men som är anslutna till allmänna VA-anläggningen genom ett avtal.

⁵ [DjVu-dokument \(uppsala.se\)](#)

Lilla Djurgården ligger i avrinningsområdet för Sävjaån.

Figur 2. Fastigheterna som inkluderas i behovsbedömningen (inringat i rött) samt närliggande områden med rättsverkan; vattenskyddsområde yttre zon (ljuslila), naturreservat (blått), landskapsbildsskydd (rödlila), strandskydd (blått streckat), Natura 2000-område (mörklila). Närliggande pågående detaljplan visas i grönt.

Behovsbedömning

Enligt 6 § LAV har kommunen ett ansvar att ordna vattentjänster (vatten och/eller avloppsvatten) för bebyggelse som tillsammans bildar ett större sammanhang, om risk för människors hälsa eller miljön föreligger. Behovsbedömningen utgår därför från dessa bedömningskriterier; större sammanhang, hälso- och miljöskydd.

I kommunens VA-utbyggnadsplan (bilaga till Vattentjänstplan 2024)⁶ har en kommunövergripande VA-planegrupp bestående av representanter från plan, bygglov, miljöförvaltningen och Uppsala vatten tagit fram en metodik för att bedöma behovet av allmänna vattentjänster. Att ett område är inom försörjningsområde är en parameter som påverkat behovet av allmänt VA enligt denna plan.

Större sammanhang

Lilla Djurgården är inte kategoriserat enligt kommunens VA-utbyggnadsplan eftersom bebyggelsen är så gles att det inte bedöms uppfylla kriteriet "större sammanhang".

Vid bedömning av större sammanhang nämns i förarbetena⁷ till lagen (1955:314) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar, där begreppet större sammanhang först

⁶ [Vattentjänstplan 2024 inkl bilgor 231211.pdf \(uppsalavatten.se\)](#)

⁷ prop. 1955:121 (s. 61)

Lilla Djurgården bedöms inte ha något behov av att ingå i verksamhetsområde för vatten och spillvatten utifrån miljöskydd.

Anslutning via avtal

Uppsala vatten har erbjudit fastighetsägaren (SLU) att få ingå i det befintliga försörjningsområdet för vatten och spillvatten. Uttag av vatten från den allmänna VA-anläggningen får dock inte vara större än vad som behövs för normal hushållsförsörjning vilket innebär att vattentillgång för djur och bevattning behöver lösas på annat sätt.

Slutsats och rekommendation

Lilla Djurgården bedöms inte ha behov av att ingå i verksamhetsområde för vatten och spillvatten eftersom området inte är en sådan samlad bebyggelse att VA behöver lösas genom en allmän VA-anläggning.

Uppsala vatten har erbjudit fastighetsägaren en möjlighet till anslutning i försörjningsområdet för vatten och spillvatten för hushållsbehov.

Handläggare
Maria Broström

Datum
2024-06-26

Diarienummer
UVA-2024-00513
KSN-2024-01174

Rapport behovsbedömning

Fyrislund 2:2 (Källbro)

Dokumenthistorik

Version	Datum	Ändrad av	Utförda förändringar
0.1	2024-04-19	Maria Broström	Upprättande av rapport för intern granskning
0.2	2024-05-20	Maria Broström	Reviderad efter granskning av VA-planerguppen (Anneli Sundin - plan, Jenny Forsell - bygglov, Cecilia Remén - miljöförvaltningen) Reviderad efter granskning Strategisk planering (Johanna Andersson) och Uppsala Vatten avdelning VA-nät (Per Algotsson och Andreas Jansson)
0.3	2024-06-20	Maria Broström	Reviderad efter granskning Uppsala Vatten (Lisa Fernius, Jenny Sävenhed och Anna Sundén)

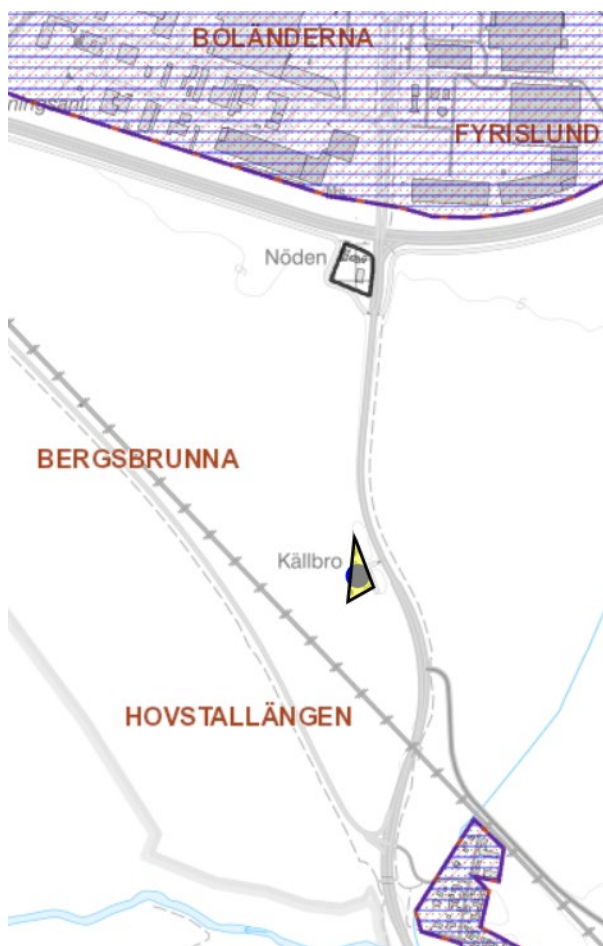
Bakgrund

En behovsbedömning är grundläggande för beslut om en fastighet eller verksamhet ska ingå i VA-verksamhetsområdet eller inte. Bedömningen ligger som underlag för att avgöra om VA-huvudmannen har en skyldighet enligt lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV), §6 att inrätta verksamhetsområde för allmänna vattentjänster.

Avgränsning

Länsstyrelsen i Uppsala har begärt att Uppsala kommun yttrar sig gällande behovet av vatten och spillvatten för Fyrislund 2:2. Utredningen begränsas därför till de vattentjänsterna.

Denna behovsbedömning inkluderar fastigheten Fyrislund 2:2>1, se Figur 1.

Figur 3. Karta över närområdet kring fastigheten Fyrislund 2:2>1 (blått) och närmast liggande VA-verksamhetsområde (rött/blått streckat).

Förutsättningar

Fastigheten ligger inte inom VA-verksamhetsområde eller försörjningsområde⁹ för någon vattentjänst. I Uppsala kommuns *VA-utbyggnadsplan* (del av *Vattentjänstplan 2024*¹⁰) framgår att fastigheten inte ligger i område som är kategoriserat eftersom det inte bedöms ligga inom en samlad bebyggelse. För fastigheter som inte är kategoriserade gäller enligt *plan för enskild vatten- och avloppsförsörjning i Uppsala kommun* att "fastighetsägaren har ansvaret för att det vid denna bebyggelse finns tillgång till tjänligt dricksvatten i tillräcklig mängd och en godkänd hantering av spillvatten."¹¹

Fastigheten har enskild dricksvattenförsörjning via en brunn. Fastigheten har en enskild avloppsanläggning med slamavskiljare och markbädd.

Fastigheten ligger cirka 600 meter ifrån befintligt allmänt ledningsnät och lika långt från närmaste VA-verksamhetsområde (både i norr och söder). Kungsängsleden (väg 255) ligger mellan fastigheten och verksamhetsområdet norr om fastigheten. Järnvägen ligger mellan fastigheten och verksamhetsområdet söder om fastigheten. Fastigheten är omgiven av åkrar och det finns ingen närliggande bebyggelse. Närmsta byggnad ligger över 500 m bort. Fastigheten ligger inte inom detaljplanerat område eller något annat område med rättsverkan (exempelvis naturreservat eller fornlämningsområde). Fastigheten ligger inte inom något vattenskyddsområde. Enligt "riktlinje för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt" ligger fastigheten i område med låg känslighet för grundvattnet.

Fyrislund 2:2 ligger inom avrinningsområdet för Sävjaån.

Det finns en pågående detaljplan för spårområdet sydväst om fastigheten, som enbart hanterar spårområdet och ingen bebyggelse eller annat som påverkar bedömningen.

Översiktsplanen från 2016 pekar ut markanvändningen i området där fastigheten Fyrislund 2:2 ligger som stadsbygd. Det ligger också inom fyrakilometerszonen från resecentrum vilket ger särskild potential för bebyggelseutveckling på grund av god närhet till målpunkter. Fastigheten ingår i ett så kallat utvecklingsområde och i beskrivningen av detta område tydliggörs att området inte planeras för bebyggelse utan annan typ av markanvändning i stadsnära läge, exempelvis kommersiell odling, stadsodling och gröna idrotts- och rekreationsytor för att bevara en öppen karaktär i området. Länsstyrelsen påtalar i sitt yttrande till ÖP16 att åkermarkens kvalitet och arrondering är så god att den inte bör exploateras.

På grund av fastighetens läge i slättlandskapet omgiven av jordbruksmark är bedömningen att det inte kommer att vara framkomligt med sammanhållen bebyggelse

⁹ Försörjningsområde är ett område som inte bedöms ha behov av allmänt VA enligt LAV§6 men som är anslutna till allmänna VA-anläggningen genom ett avtal.

¹⁰ [Vattentjänstplan 2024 inkl bilgor 231211.pdf \(uppsalavatten.se\)](#)

¹¹ [Plan för enskild vatten- och avloppsförsörjning 2020-10-21.pdf \(uppsalavatten.se\)](#)

utifrån ställningstagande i översiktsplanen samt nuvarande praxis kring ianspråktagande av jordbruksmark.

Fastigheterna mellan centrala staden och aktuell fastighet är i översiktsplanen utpekade som större verksamhetsområde. Dessa fastigheter ägs inte av kommunen och det finns i dagsläget inga indikationer på att det finns planer på förändrad markanvändning från dagens jordbruksmark.

Behovsbedömning

Enligt 6 § i lagen (1955:314) om allmänna vattentjänster (LAV) har kommunen ett ansvar att ordna vattentjänster (vatten och/eller avloppsvatten) för bebyggelse som tillsammans bildar ett större sammanhang, om risk för människors hälsa eller miljön föreligger. Behovsbedömningen utgår därför från dessa bedömningskriterier; större sammanhang, hälso- och miljöskydd.

I kommunens VA-utbyggnadsplan (bilaga till Vattentjänstplan 2024)¹² har en kommunövergripande VA-planegrupp bestående av representanter från plan, bygglov, miljöförvaltningen och Uppsala vatten tagit fram en metodik för att bedöma behovet av allmänna vattentjänster.

Större sammanhang

Fyrislund 2:2 är inte kategoriserat enligt kommunens VA-utbyggnadsplan eftersom den ligger helt separerad från annan bebyggelse och det inte finns några planer på bebyggelseutveckling i området.

Vid bedömning av större sammanhang nämns i förarbetena¹³ till LAV, där begreppet större sammanhang först infördes, att kraven på ett ingripande från hälso- eller miljöskyddssynpunkt normalt inte får vara begränsade till ett fåtal fastigheter utan är av den art att de påkallar mera omfattande åtgärder. Ett antal av 20-30 anslutna fastigheter kan tänkas utgöra ett antagbart minimum, som dock bör kunna minskas, om bebyggelsen ligger så samlad, att sanitära synpunkter i högre grad gör sig gällande. Denna gräns har varit avgörande för praxis framför allt gällande hälsoskydd. För behov utifrån skydd av miljön kan antalet fastigheter vara lägre.

En enstaka fastighet mer än 500 meter från annan bebyggelse bedöms inte vara del av det större sammanhang som anges i §6.

Att det inte finns planer på att utveckla området runt fastigheten så att det bildas en samlad bebyggelse stärker bedömningen av att VA-försörjning i större sammanhang inte är aktuellt för fastigheten heller på lång sikt.

¹² [Vattentjänstplan 2024 inkl bilgor 231211.pdf \(uppsalavatten.se\)](#)

¹³ prop. 1955:121 (s. 61)

Vatten och spillvatten

Hälsoskydd

På grund av föroreningar i en brunn på fastigheten finns behov av en ändrad vattenförsörjning baserat på hälsoskydd. För att ha ett behov av allmän VA-försörjning utifrån hälsoskydd behöver behovet finnas för mer än en enstaka fastighet enligt avsnittet om större sammanhang. Fyrislund 2:2 bedöms därför inte ha ett behov av att ingå i verksamhetsområde för vatten eller spillvatten utifrån hälsoskäl.

Miljöskydd

Fastigheten bedöms ha goda möjligheter att ta hand om spillvatten med enskild avloppsanläggning med tillräckligt miljöskydd. Behovet att lösa avloppsförsörjning utifrån miljöskydd bygger på att det finns mer än en fastighet i området. Det bedöms därför inte finnas behov av att ingå i verksamhetsområde för vatten eller spillvatten utifrån behov av skydd av miljön.

Anslutning via avtal

Fastigheten ligger så långt ifrån befintligt ledningsnät att en anslutning av fastigheten till vatten skulle innebära risk för bakterietillväxt på grund av för låg omsättning. Att ha långa spillvattenserviser till enstaka fastigheter riskerar att ge motsvarande problem med svavelvätebildning och lukt-, och frätproblematik som följd. Att avtala om anslutning av vatten och avlopp är därför inte aktuellt till fastigheten.

Slutsats och rekommendation

Fyrislund 2:2 bedöms inte ha behov av att ingå i verksamhetsområde för vatten eller spillvatten eftersom området inte är en del av sådan samlad bebyggelse att VA behöver lösas "i ett större sammanhang".

Fastigheten ligger så långt ifrån övrig bebyggelse och ledningsnät att fastigheten så som den används idag inte heller bedöms vara lämplig att erbjuda anslutning via avtal.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Remiss

1 (2)

Datum
2024-03-25

Diarienummer
2362-2024

Kommunstyrelsen Uppsala

kommunledningskontoret@ uppsala.se

Begäran om yttrande gällande allmänna vattentjänster i Källbro och Lilla Djurgården, Uppsala kommun.

Länsstyrelsen i Uppsala län har den 15 mars 2024 mottagit en begäran om att pröva Uppsala kommuns skyldighet att enligt lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) tillhandahålla vatten- och spillvattentjänster i Källbro samt Lilla Djurgården.

I vattentjänstlagen anges i 6 § sammanfattningsvis att om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang så är det ett kommunalt ansvar att ordna detta. Med stöd av 51 § utövar Länsstyrelsen tillsynen över att kommunen fullgör denna skyldighet.

I den skrivelse som inkom till Länsstyrelsen från Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Uppsala står angivet att på fastigheten Fyrislund 2:2 (Källbro) och Lilla Djurgården 1:1 har halter på 2100 ng/l PFAS-4 respektive 1200 ng/l PFAS-4 påträffats i dricksvattenbrunnarna.

Riktvärde för halten av PFAS-4 för dricksvatten ligger i dagsläget på 4 ng/l för den allmänna vattenförsörjningen. Något riktvärde för enskilt dricksvatten finns inte ännu men det håller på att tas fram av Livsmedelsverket. Ett antagande är att detta kan hamna i samma storleksordning som för det allmänna.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens bedömning är att vattenförsörjningen behöver ordnas på ett annat sätt än genom de dricksvattenbrunnar som finns på fastigheterna idag och önskar att länsstyrelsen initierar ett ärende angående tillsyn enligt 51 § i vattentjänstlagen.

För att kunna ta ställning i ärendet önskar Länsstyrelsen en redogörelse över vilket ansvar kommunen anser sig ha för området enligt 6 § vattentjänstlagen, samt en motivering till detta. Av redovisningen bör även framgå vilka åtgärder som eventuellt vidtagits eller planerats i ärendet samt tidplan för dessa.

Senast den 25 juni 2024 önskar Länsstyrelsen ha ert yttrande. Om ni avser att inte yttra er meddela detta. Ange diarienumret vid remissvar.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta mig, Marie Hogvall, för frågor på telefon 010-2233318 eller via e-post marie.hogvall@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 2362-2024 i ämnesraden för e-post.

Det går även bra att ringa till Länsstyrelsens växel, telefon 010-223 30 00.

Marie Hogvall

Bilaga

Skrivelse från Miljö- och hälsoskyddsnämnden, 2024-03-14